

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

II. Koruyucu Aile Temelli Çocuk Koruma Sistemi Çalıştayı

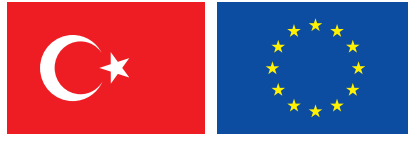
Sonuç Raporu - 2024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

unicef
her çocuk için

*Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
Bu yayının içeriği Avrupa Birliği'nin ve UNICEF'in
görüşlerini yansıtmamaktadır.*

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

İÇİNDEKİLER

Sunuş	6
Giriş	8
1. Oturum: Koruyucu Aile Birim Yapılanmaları	9
2. Oturum: Modeller ve Profesyonelleşme	11
3. Oturum: Kurumlar Arası Koordinasyon ve İş Birliği	17
4. Oturum: Çocuk ve Ailelere Sağlanan Destek Mekanizmaları	24
5. Oturum: Dijitalleşme ve Yeni Medya	26
6. Oturum: Koruyucu Aile Hizmetinin Hukuki Boyutu	29
7. Oturum: Koruyucu Aile Hizmetinin Tanıtımı ve Farkındalık Çalışmaları	31
Sonuç	36
Ekler	38

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

SUNUŞ

Saygıdeğer Okuyucular,

Bakanlığımız tarafından çocuk ve gençlerimizin fiziksel, psikolojik ve ahlaki açıdan sağlıklı gelişimlerini desteklemek ve huzurlu bir ortamda büyüyeabilmelerini sağlamak amacıyla aile odaklı politika ve hizmetler yürütölmektedir.

Aile odaklı hizmet modellerimizden olan koruyucu aile hizmeti, sevgi dolu bir ortamda çocuklara güvenli ve destekleyici bir yuva sunarak onların sağlıklı ve mutlu bir şekilde büyümelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu hizmet, çeşitli nedenlerle biyolojik aileleri ile birlikte yaşayamayacak durumda olan çocuklara, koruyucu aileler aracılığıyla bakım ve destek sağlanması kapsamaktadır. Koruyucu aileler, çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak, onların sağlıklı bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Bu sayede, her çocuğın sıcak bir aile ortamında sevgi ve şefkatle büyüme hakkı desteklenir.

Saygıdeğer Hanımefendi Emine ERDOğAN'ın himayelerinde yürütölmekte olan Toplum Kalkınmasında Gönöl Elçileri Projesi ile koruyucu aile hizmetimiz son yıllarda güçlü bir ivme kazanmıştır. Koruyucu aile hizmetimizden 2002 yılında 515 çocuk faydalanırken bu sayı yıllık ortalama %12 artış göstererek 2024 yılı Haziran ayı itibarıyla 8.588 koruyucu aile yanında 10.268 çocuğa ulaşmıştır.

Toplumumuzun en kıymetli hazinesi olan çocuklarımızın geleceğine ışık tutmak ve onların sağlıklı, mutlu bireyler olarak yetişmelerini sağlamak amacıyla "II. Koruyucu Aile Temelli Çocuk Koruma Çalıştay" sonuç raporunu sizlerle paylaşmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz. Bu çalıştay, çocuklarımızın koruyucu aileler yanında güvenli ve sevgi dolu bir ortamda büyümelerine katkıda bulunmayı amaçlayan önemli bir adım olmuştur.

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

Çalıştay süresince, koruyucu ailelerin yaşadığı zorluklar, karşılaştıkları sorunlar ve bu süreci daha etkili hale getirebilmek için geliştirilmesi gereken politikalar detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Uzmanlar, koruyucu aileler, sivil toplum kuruluşları ve ilgili kamu kurumlarının temsilcileri bu önemli konuya dair bilgi ve deneyimlerini paylaşmışlardır.

Bu raporda, çalıştayın özetini, yapılan tartışmaları ve önerilen çözüm yollarını bulacaksınız. Amacımız, koruyucu aile sisteminin daha etkin ve verimli bir şekilde işlemlerini sağlamak, çocuklarımızın hak ettikleri güvenli ve sevgi dolu ortamları oluşturmak için gerekli adımları atmaktır. Çocuklarımızın geleceğini güvence altına almak için hep birlikte çalışmaya devam edeceğimize inanıyoruz.

Bu vesileyle çalıştaya katkı sağlayan, fikirleri ve önerileriyle bizlere ışık tutan, başta koruyucu ailelerimiz ile koruyucu aile yanında yetişen gençlerimiz olmak üzere değerli akademisyenlere, ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerine ve sürecin her aşamasında katkı sunan Bakanlığımız personeline teşekkür ediyorum.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

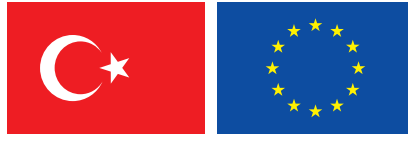

GİRİŞ

Koruyucu aile hizmeti, devlet koruması ve bakımı altında bulunan çocuklara yönelik aile yanında destek hizmetleri kapsamında sunulan bir hizmet modeli olup çocukların aile ortamında sağlıklı bir şekilde büyümelerini ve gelişmelerini desteklemekte önemli bir rol oynamaktadır.

Koruyucu aile hizmeti aynı zamanda, koruma ve bakım ihtiyacı olan çocukların fiziksel ve psikolojik iyilik hallerini gözeterek çocuklara bütünlüklü bir koruma desteği sunmaktadır. Hizmet sunumunda karşılaşılan çeşitli güçlükler ve meydana çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda mevcut uygulamaların gözden geçirilmesi, güncellenmesi ve geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Çocuğun iyilik halinin korunması ve sunulan hizmetlerin en iyi şekilde yürütülmesi için koruyucu aile hizmetinin sürdürülmesi, kişi ve kurumların birlikte çalışmasını gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda, Avrupa Birliği Delegasyonu'nun finansal desteği ile Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) iş birliğinde yürütölen **“Türkiye’de Koruyucu Aile Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi”** kapsamında kamu ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, akademisyenler, koruyucu aileler, alanda çalışan meslek elemanları ile koruyucu aile yanında yetişen gençlerin katılımıyla 15-17 Ocak 2024 tarihlerinde Ankara’da **“II. Koruyucu Aile Temelli Çocuk Koruma Sistemi Çalıştayı”** düzenlenmiştir.

II. Koruyucu Aile Temelli Çocuk Koruma Sistemi Çalıştayı, projenin çok sektörlü koordinasyon çerçevesi ve stratejisinin geliştirilmesine katkıda bulunmak hedefi doğrultusunda; çocuk koruma sisteminin ve koruyucu aile hizmetinin güçlendirilmesi için iç ve dış paydaşların görüş ve önerilerini almak; geçici koruyucu aile hizmetinin tasarlanması ve pilot illerde uygulanmaya başlanmasına ilişkin öneriler geliştirmek; kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilerek sorunların çözümünde ve ortak stratejilerin belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütmek amacıyla düzenlenmiştir.

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

Çalıştay, “Koruyucu Aile Birim Yapılanmaları”, “Modeller ve Profesyonelleşme”, “Kurumlar Arası Koordinasyon ve İş Birliği”, “Çocuk ve Ailelere Sağlanan Destek Mekanizmalarının Geliştirilmesi”, “Dijitalleşme ve Yeni Medya”, “Koruyucu Aile Hizmetinin Hukuki Boyutu” ve “Koruyucu Aile Hizmetinin Tanıtımı ve Farkındalık Çalışmaları” olmak üzere toplam 7 ana oturum altında gerçekleştirilmiştir.

Katılımcıların görüşlerini, yedi oturumda yürütölen tartişmalar sonucu belirlenen sorun alanlarını ve bu sorunlara yönelik çözümlerini içeren bu raporda; Türkiye’deki koruyucu aile hizmetlerinin güçlendirilmesi hedefi doğrultusunda, hizmetin kapsayıcı ve etkili sunulmasını sağlamak için bir yol haritası sunulması ve sektörler arası koordinasyon ile iş birliğini güçlendirerek atılması gereken adımların belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

GRUP ÇALIŞMALARI MODERATÖRLERİ

1. Grup	Dr. Nurgöl Certel
2. Grup	Doç.Dr. Ergün Hasgöl
3. Grup	Doç. Dr. Esmâ Atasoy
4. Grup	Doç.Dr. Haktan Demircioğlu
5. Grup	Doç.Dr. Umut Yanardağ
6. Grup	Dr. Ayşe Nur Kılınç
7. Grup	Prof. Dr. Nilüfer Pembecioğlu

RAPORTÖRLER

1. Grup	Mehmet Emre Mutluoğlu
2. Grup	Merve Pehlivan
3. Grup	Özge Silav Öz
4. Grup	Beyza Kübra Çıtlak
5. Grup	Ayşenur Yılmaz
6. Grup	Çiğdem Ünlü Çeber
7. Grup	Elif Nur Ovacık

GRUP KATILIMCILARI

1. Grup	
Ahmet Emin Baysal	İstanbul Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Aydın Aslan	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Ayla Çimen	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Celal Sulu	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Dilek Okkalı Şanalımış	Strateji ve Bütçe Başkanlığı
Göksel Özdemir	Hazine ve Maliye Bakanlığı
Naciye Güven	İzmir Koruyucu Aile Derneği
Nesrin Semiz	Koruyucu Aile
Şenol Tuzcu	Çanakkale Koruyucu Aile ve Evlat Edinme Derneği
Ümit Menken	Mersin Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Çağla Toğan Çelik	UNICEF

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

2. Grup

Hakkı Bilgiç	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Ülkü Aydeniz	Ankara Koruyucu Aile ve Evlat Edinme Derneği
Serap Öztürk	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Zafer Yurtseven	Hazine ve Maliye Bakanlığı
Abdurrahim Ak	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Ayşegül Özudoğru	İzmir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Şükür Kılıç	Adana Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Burçin Alpacar Arda	Bursa Koruyucu Aile Derneği
Güler Aslan	Bizim Çocuklar Gençlik Akademisi
Betül Gümüş	Koruyucu Aile

3. Grup

Celal Katrancı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Ümit Özer	Gençlik ve Spor Bakanlığı
Rıfat Karaduman	Göç İdaresi Başkanlığı
Mustafa Kılıç	Milli Eğitim Bakanlığı
Avşar Aslan	Sağlık Bakanlığı
Volkan Tufan	Kamu Denetçiliği Kurumu
Prof. Dr. Rıza Gökler	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Mv. Seda Gören Bölük	Türkiye Büyük Millet Meclisi
Ayşegül Yıldırım Kara	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Ayşe Türkay Aydemir	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Mustafa Bilir	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Kibar Seyhun Sarı	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Mehmet Nuri Uyanık	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Eylen Şavur	UNICEF

4. Grup

Engin Aslan	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Sara Özkan	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Yaprak Aşk Hakçı	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İsmail Yıldırım	Milli Eğitim Bakanlığı

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

Suna Kaymaz	Sağlık Bakanlığı
Hanife Elif Al	Samsun Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Burcu Meral Karson	Ankara Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Füsun Kalkan	İstanbul Koruyucu Aile Derneği
Rumeysa Bozdemir	Hayat Sende Derneği
Narin Elmas	Katılımcı Genç
Zübeyde Aktaş	Koruyucu Aile

5. Grup

Dilara Kalkan	T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofis Başkanlığı
Zeynep Çelenk Çalış	Samsun Koruyucu Aile Derneği
Halil Karabulut	Denizli Koruyucu Aile Derneği
Harun Arpacı	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığı
Derya Nur Aba	Yeşilay
Ayşe Çiftçi	Kültür ve Turizm Bakanlığı -Rtük
Ferhat Aydın	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Fadime Özkan	Koruyucu Aile
Caner Tombaş	Katılımcı Genç
İrem Sezer	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Gökhan Çömez	Eskişehir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Ahmet Kaşık	Kahramanmaraş Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü

6. Grup

Niyazi Öncü	Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğü
Ayşe Deniz Aygün	Kamu Denetçiliği Kurumu
Av. Hatice Kaynak	Türkiye Barolar Birliği Çocuk Hakları Komisyonu
Mustafa Sarısu	Konya Koruyucu Aile Derneği
Sevgi Altınöz Çetin	Mersin Koruyucu Aile ve Gönül Elçileri Derneği
Gökten Koçyıldırım	UNICEF
Abdulsamet Korkut	İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı
Yılmaz Karaca	İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

Zeynep Kılıç	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Melek Konuk	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Ayşe Betül Uzun Çapçı	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Şeref Kazancı	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Esra Yiğider	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Çiğdem Ünlü Çeber	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Coşkun Gözağaç	Adalet Bakanlığı
Tuna Asan Aycan	Muş Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Seval Açar	Koruyucu Aile

7. Grup

Azize Ayşenur Saymaz	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Samet Yaman	Diyanet İşleri Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanlığı
Berfin Karakurt	İletişim Başkanlığı – TRT Yeni Medya
Müzeyyen Gizem Tanı	Kayseri Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Özlem Temiz	El Ele Federasyonu
Uğur Eleman	Koruyucu Aile
Kübra Özdemir	Konya Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Serdal Çolak	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Gönül Simay Sarıpınar	Kırmızı Çocuklar Derneği
Tuğba Aslan	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Katkı Sunanlar

Eda Şirnevai	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Mehmet Selahattin Karahan	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Batuhan Özatici	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Nursena Ateş Küçükduyan	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

1. OTURUM: KORUYUCU AİLE BİRİM YAPILANMALARI

Koruyucu aile birim yapılanmalarında belirlenen sorun alanları; başvuru aşamasında, çocukla koruyucu ailenin tanışma aşamasında, çocuğun koruyucu aile yanına yerleştirilmesi ve uyum sürecinde, koruyucu ailelik sürecinin izleme aşamasında, meslek elemanlarının görev ve sorumlulukları hakkında, dosya devir süreçleri aşamasında, çocuğun biyolojik ailesiyle görüşme sürecinde yaşananları kapsamaktadır. Koruyucu aile birim yapılanmaları oturumunda, belirlenen sorun alanları doğrultusunda hizmetin standartlaştırılması için atılması gereken adımlar ele alınmıştır.

Tablo-1: Koruyucu Aile Birim Yapılanmaları Oturumu Tespit ve Öneriler

TESPİTLER	ÖNERİLER
1.1. Başvuru aşamasında, başvuru süreçlerinin mevzuatta belirtilen zamana uygun ilerlememesi	1.1. Beş görüşme sürecinde meslektaş süpervizyonu sisteminin getirilmesi ve yapılan değerlendirmelerin en az iki meslek elemanı tarafından sağlanması
1.2. Tanışma aşamasında bazı illerde meslek elemanlarının çocuk ile aile arasındaki iletişimde koruyucu aileye refakat etmemesi	1.2. Dosyayı takip eden vakadan sorumlu meslek elemanının tanışma ve uyum sürecine eşlik etmesi
1.3. Koruyucu aile yanına yerleştirme ve uyum sürecinin çocuğun yaş dönemine göre farklılaşmaması	1.3.1. Koruyucu aile yanına yerleştirme ve uyum sürecinin çocukların yaş ve gelişim dönemlerine göre yapılandırılması 1.3.2. Özellikle 0-24 ay aralığında bulunan çocuklar için aşamalı uyum sürecinin yapılandırılması 1.3.3. Koruyucu aile alanında çalışacak meslek elemanlarına çocuk hizmetleri alanında belirli bir süre çalışma şartının getirilmesi
1.4. Koruyucu aile izlemelerinin düzenli yapılamaması, meslek elemanlarının görev yerlerinin değişmesi	1.4.1. Koruyucu aile izlemelerinin düzenli yapılması, 1.4.2. Meslek elemanları arasındaki dosya devir süreçlerinin planlı bir şekilde sürdürülerek zamana yayılması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

1.5. Meslek elemanlarının dosya yükünün fazla olması	1.5.1. Mevzuatta belirtilen dosya sayısı üst sınırının geçilmemesi 1.5.2. Mevzuatta, koruyucu aile biriminde çalışacak meslek elemanlarına eşit sayıda dosya sorumluluğu verilmesi hususunun düzenlenmesi
1.6. Biyolojik aile görüşmelerinin mekân, sıklık ve düzen açısından uygun ilerlememesi	1.6.1. Koruyucu aile birimi ile biyolojik aile arasında görüşmeleri düzenleyen bir standart sözleşme hazırlanması 1.6.2. Görüşmelerin çocukların üstün yararı doğrultusunda; çocukların günlük yaşam düzenine uygun bir şekilde 1 ay önceden planlanması
1.7. Koruyucu aile hizmetinin bazı İl Müdürlüklerinde İl Müdürlükleri aracılığıyla; bazı İl Müdürlüklerinde Sosyal Hizmet Merkezleri üzerinden yürütölüyor olmasının uygulamada farklılıklara ve aksaklıklara neden olması	1.7.1. Koruyucu Aile Koordinasyon Merkezlerinin kurulması 1.7.2. Koruyucu Aile Koordinasyon Merkezinde “Tanıtım ve Eğitim Birimi”, “Başvuru Değerlendirme ve Yerleştirme Birimi”, “Tespit ve Hazırlık Birimi”, “İzleme Birimi” ve “Psikoterapi Birimi” olmak üzere beş alt birimin oluşturulması 1.7.3. Koruyucu Aile Koordinasyon Merkezinde oyun odaları, görüşme odaları, bekleme salonları ve hizmete tahsis edilmiş araç bulunması
1.8. Koruyucu Aile Yönetmeliği’nde yer alan ‘başvuruda bulunan ailelerin, 3 hafta ara ile 5 görüşme yapılarak uygunluklarının değerlendirilmesi” hükmünün sürecin uzamasına ve ailelerin vazgeçmelerine neden olması	1.8.1. Görüşme sayısı ve görüşme aralıkları hakkında koruyucu aile modellerine yönelik olarak yeni bir düzenleme yapılması 1.8.2. Akraba veya yakın çevre koruyucu aile modelinde görüşme aralığının iki hafta aralıklarla düzenlenmesi

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

2. OTURUM: MODELLER VE PROFESYONELLEŞME

Modeller ve profesyonelleşme oturumunda; akraba veya yakın çevre koruyucu aile modeli, süreli koruyucu aile modeli, geçici koruyucu aile modeli ve uzmanlaşmış koruyucu aile modeli olmak üzere Türkiye’de uygulanan aile temelli hizmet modelleri üzerinden koruyucu aile sisteminin güçlendirilmesinde; modellerin değerlendirilmesi ve profesyonelleşme için atılacak adımların belirlenerek koruyucu aile modellerinde profesyonelleşmenin sağlanarak hizmetin kapsayıcılığı ve kalitesinin artırılması hususları ele alınmıştır.

Tablo-2: Modeller ve Profesyonelleşme Oturumu Tespit ve Öneriler

TESPİTLER	ÖNERİLER
2.1. Korunma ihtiyacı içerisinde olup hakkında henüz bakım tedbiri kararı alınmamış çocuklar için uygun hizmet modeli belirleninceye kadar kuruluş bakımına alternatif aile temelli bir hizmet modelinin ve Koruyucu Aile Yönetmeliği’ndeki tanımlamanın geliştirilmesine ihtiyaç duyulması	2.1.1. Koruyucu Aile Yönetmeliğinde belirtilen ‘Geçici Koruyucu Aile’ tanımının “ <i>Bakanlığın uygun gördüğü eğitimleri almış kişi ve ailelerce; acil koruma ve bakım altına alınması gereken ve kuruluş bakımına yerleştirilmemiş çocuklar için uygun modelin belirlenmesine kadar olan sürede en fazla üç aya kadar bakım veren uzmanlaşmış koruyucu aile modeli</i> ” olarak değiştirilmesi 2.1.2. Geçici Koruyucu Aile Modelinin adının İlk Koruma/Acil Koruyucu Aile Modeli olarak değiştirilerek sahadaki anlam karmaşasının önlenmesi
2.2. Koruyucu ailelerinin, özel durumları (hastalık, seyahat, cenaze vb.) nedeniyle çocuğa bakamayacak durumda olmaları durumunda; özel durum koşulları ortadan kalkıncaya kadar çocuğun geçici koruyucu aileye yerleştirildiği yeni bir hizmet modeline ihtiyaç duyulması	2.2. Koruyucu Aile Yönetmeliği’nde Destekleyici Koruyucu Aile Modelinin “ <i>Hâlihazırda herhangi bir koruyucu aile hizmet modelinden yararlanan çocuklara ve bakım veren koruyucu ailelerine destek vermek amacıyla, koruyucu ailelerin özel durumları (hastalık, seyahat, cenaze vb) nedeniyle, bir yıl içinde çeşitli aralıklarla en fazla bir ay süreyle ya da komisyonun değerlendirmesiyle bir ay daha uzatılarak en fazla iki ay süreyle sağlanan uzmanlaşmış koruyucu aile modeli</i> ” olarak tanımlanması ve uygulamaya konulması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

2.3. Uzmanlaşmış koruyucu aile olabilecek aile ve kişilerin belirlenmesinde mevcut kriterlerin yanında yeni kriterlerin hazırlanmasının gerekmesi	2.3. Uzmanlaşmış koruyucu aile modelinin “3 Grup” şeklinde kategorize edilerek mevzuata eklenmesi 1. Grup Uzmanlaşmış Koruyucu Aile: Çocuk bakım kuruluşlarında görev almış ya da almakta olan sosyal çalışma görevlisi ve çocuk bakım elemanları gibi profesyoneller arasından en az ortaöğretim, ön lisans veya lisans öğrenimine sahip, Bakanlığın belirlediği eğitimleri (Temel, Birinci ve İkinci Kademe ve Bakanlığın uygun gördüğü diğer eğitimler) almış olan aile ve kişileri, 2. Grup Uzmanlaşmış Koruyucu Aile: Çocuk bakım kuruluşlarında sosyal çalışma görevlisi ya da bakım elemanı olarak görev alabilecek öğrenime sahip (en az ön lisans veya lisans) ve Bakanlığın belirlediği eğitimleri (Temel, Birinci ve İkinci Kademe ve Bakanlığın uygun gördüğü diğer eğitimler) almış olan aile ve kişileri, 3. Grup Uzmanlaşmış Koruyucu Aile: Çocukluğunda koruyucu aile deneyimi olan veya hâlihazırda koruyucu aile statüsü devam eden aile ve kişilerden Bakanlığın belirlediği eğitimleri (Temel, Birinci ve İkinci Kademe ve Bakanlığın uygun gördüğü diğer eğitimler) almış olan aile ve kişileri ifade etmektedir.
2.4. Uzmanlaşmış koruyucu aile olabilecek aile ve kişilerin belirlenmesinde planlama yapılmasının gerekmesi ve hizmet yapılandırılırken profesyonelleşmiş/ uzmanlaşmış koruyucu aile başvurusunda bulunan aile sayısını azaltabileceği için kısa, orta ve uzun vadede bir planlamaya ihtiyaç duyulması	2.4.1. Uzmanlaşmış koruyucu aile olabilmek için ilk dönemlerde yaygınlaştırma ve tanıtım faaliyetlerine destek sağlamak için yukarıda 2.3. tespit ve önerisinde yer alan 1., 2., ve 3. grup uzmanlaşmış koruyucu aile kriterlerini sağlıyor olma şartı aranması 2.4.2. Uzmanlaşmış koruyucu ailelerin profesyonelleşmesi için eğitim düzeyi ile kuruluş deneyimine sahip 1. ve 2. grup aile ve kişilere başvuruda öncelik tanınması
2.5. Uzmanlaşmış koruyucu ailelerin acil koruma kararlarında hazır bulunabilmesi için eğitilmiş aile ve kişiler olması gerektiği, çocukların özel ihtiyaçları için tıbbi ekipman, malzeme ve benzeri araçlara da halihazırda sahip olmasının gerekmesi	2.5.1. Uzmanlaşmış koruyucu ailelerden geçici koruyucu aile modelinde yer alacak aile ve kişilerin mevzuatta belirtilen şartları sağlaması/eğitimleri alması ve iş tanımları yapıp koruyucu aile olarak istihdam edilmesi 2.5.2. Geçici koruyucu aileler için çocuk/çocukların ihtiyaçları gözetilerek yerleştirildiği/kaldığı gün sayısı kadar artırımlı ödeme yapılması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

2.6. Kuruluşlarda korunma altında bulunan büyük yaş, özel gereksinimi olan ve tüm dezavantajlı çocuklara uygun uzmanlaşmış koruyucu ailelere ihtiyaç duyulması

2.6.1. Kriterleri ve ödemeleri farklı olabileceği için “Özel Gereksinimli Çocuklar İçin Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modeli” tanımlamasının “Çocuğun toplumsal yaşama eşit katılabilmesi için bedensel ya da gelişimsel işlev kısıtlılığı olmayan bireylerden farklı olarak eğitim, sağlık, rehabilitasyon, cihaz, ortez, protez, çevresel düzenlemeler ve diğer sosyal ve ekonomik haklara ve hizmetlere gereksinimi olan ve sağlık kuruluş raporu bulunan çocuklara bakım veren ve Bakanlık tarafından gerekli görülen eğitimleri almış olan ailelerin verdiği uzmanlaşmış koruyucu aile modeli” şeklinde yapılması ve yönetmelikte buna yer verilmesi

2.6.2. Kriterleri ve ödemeleri farklı olabileceği için “Suça Sürüklenen, Suç Mağduru, Madde Kullanım veya Maruz Kalma Öyküsü Olan Çocuklar İçin Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modeli” tanımlamasının “Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen çocukların; kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiilin kendisine karşı işlenmesi sonucu mağdur olan çocukların; ergen gebe/anne, istismar mağduru çocuk gibi psikososyal işlevselliği zarar görmüş çocukların; madde kullanım veya maruz kalma öyküsü olduğu sağlık kuruluşlarınca raporlaştırılan çocukların bakımını sağlayan ve mevzuatta belirtilen 1. ve 2. Grup Uzmanlaşmış Koruyucu Aile şartlarını sağlayan ailelerin sunduğu koruyucu aile hizmet modeli” şeklinde yapılması ve yönetmelikte buna yer verilmesi

2.6.3. Uzmanlaşmış koruyucu aile modelleri içinde “Özel Zorlukları ve İhtiyaçları Olan Çocuklar İçin Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modeli” tanımlamasının “Vaka öyküsüne göre sosyal inceleme raporuyla tespit edilmiş, uygun değerlendirme araçları kullanılarak değerlendirilmiş, komisyonun uygun gördüğü ya da afet ve acil durumlar nedeniyle korunma ihtiyacı içerisinde olduğu değerlendirilen çocuklara bakım veren ve mevzuatta belirtilen 1. ve 2. Grup Uzmanlaşmış Koruyucu Aile şartlarını sağlayan ailelerin sunduğu koruyucu aile hizmet modeli” yapılması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

2.7. Özel gereksinimli çocukların biyolojik ailelerinin yanında bakımının da güç olduğu göz önünde tutulduğunda koruyucu aile yanına yerleştirilmesinde zorluklar yaşanabileceği göz önünde bulundurularak mevcut yönetmelikte %50 oranında artırılmış yapılan ödemenin tutarının artırılmasının gerekmesi	2.7.1. Özel gereksinimli çocuklar için koruyucu aile modelinde yapılan Koruyucu Aile Yönetmeliği'nin 24. maddesi ve birinci fıkrasına belirtilen miktarın Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER) düzeyine göre artırılması, buna göre ÇÖZGER 1 ve 2 olan çocuklar için %100'e kadar, ÇÖZGER 3 ve 4'e göre %150'ye kadar ve ÇÖZGER 5, 6 ve 7'ye göre %200'lük bir artırılmış ödeme yapılması 2.7.2. Yapılacak ödemelerde yaşa göre olan farklılık uygulamasının devam etmesi, bununla birlikte ÇÖZGER dışında çocukların bakımlarının zorluğunu değerlendirecek bakım yükü, psikososyal işlevsellik ölçeklerinin de değerlendirme sürecine dahil edilmesi
2.8. Özel gereksinimli, suça sürüklenen, suç mağduru, madde kullanımı veya maddeye maruz kalma öyküsü olan ve diğer özel zorlukları ve ihtiyaçları olan çocukların koruyucu aile yanında kalma süreçlerinde ailelerin zorluklar yaşadığı ve mevcut desteklerin geliştirilmesinin gerekmesi	2.8.1. Özel gereksinimli, suça sürüklenen, suç mağduru, madde kullanımı veya maddeye maruz kalma öyküsü olan ve diğer özel zorlukları ve ihtiyaçları olan çocukların koruyucu aile yanında kaldıkları süreçte yurtdışında benzer örneklerine rastlanılan bir merkez ve birim açılarak merkez/birim ile aile iş birlikleri yapılması, ailenin katılımı ile müdahaleler geliştirilmesi
2.9. Uzmanlaşmış koruyucu aile sayısının artmasına ve bu alandaki sosyal çalışma görevlilerinin çalışırken ya da emeklilik sonrası uzmanlaşmış koruyucu aile olmalarını teşvik edilmesine ihtiyaç duyulması	2.9.1. Uzmanlaşmış koruyucu aile olacak sosyal çalışma görevlilerinin yanlarına çocuk yerleştirilme durumlarında bu sürecin hizmet süresinden sayılması 2.9.2. Uzmanlaşmış koruyucu aile olacak meslek elemanlarının yanlarına çocuk yerleştirilme durumlarında fiili hizmet zammı verilerek kamu hizmeti olarak sayılması 2.9.3. Uzmanlaşmış koruyucu aile olacak emekli sosyal çalışma görevlilerinin yanlarına çocuk yerleştirilme durumlarında ise kamu hizmeti sayılması durumunda geriye dönük emekli ikramiyesi farkı almasının sağlanmasına yönelik bir model oluşturulması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

2.10. Çocukların özel gereksinim durumlarının değerlendirilmesinde alınan sağlık raporlarının çocuğun fiziksel ya da zihinsel yetersizliğini ölçmesi ve güçlü yanlarını değerlendirmemesi	2.10. Tıbbi modeli yansıtan sağlık kurum raporlarının kullanılmasına ek olarak biyolojik ailelerin, koruyucu ailelerin ve çocukların değerlendirilmesinde sosyal modele dayanan ve çocuğun güçlü yanlarını da değerlendiren uluslararası değerlendirme araçlarının kullanılması
2.11. Koruyucu ailelerinin/koruyucu aile adaylarının birbirleriyle yaşadıkları deneyimleri paylaşma ihtiyaçlarının bulunması	2.11. Ailelerin sorun yaşadığı bazı alanlarda deneyimli koruyucu ailelerden destek alabilecekleri haber koruyucu aile modelinin geliştirilerek, rehber koruyucu ailelerin koruyucu ailelere destek süreçlerine dahil edilmesi
2.12. Koruyucu aile yanında kalmakta olan bazı çocukların, biyolojik aileleri yanında izinli kaldığı sürelerde, çocuklarda suça sürüklenme, davranış problemleri oluşması, yeterli öz bakımın verilmemesi gibi birtakım sorunların ortaya çıkması	2.12. Koruyucu aile yanında kalmakta olan bazı çocukların biyolojik aileleri yanında izinli kaldığı sürelerde ortaya çıkan sorunların tespit edilmesi için araştırmalar yapılması, istatistikler çıkarılması ve bu doğrultuda uygulama adımlarının belirlenmesi
2.13. Madde kullanım öyküsü olan suça sürüklenen çocuk, suç mağduru çocuk, ergen gebe/anne, özel gereksinimli çocuklar gibi dezavantajlı grupları kapsayan modeller için yeni eğitim modüllerine ihtiyaç duyulması	2.13.1. Bakanlık tarafından belirlenecek akademisyenler, deneyimli sosyal çalışma görevlileri ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden oluşan alanında uzman kişiler tarafından modellere uygun yeni eğitim modüllerinin oluşturulması 2.13.2. Üniversitelerle protokol yapılarak sosyal çalışma görevlileri ile koruyucu aileler ve adayları için eğitim modülleri hazırlanması; uygun ölçme araçları kullanılarak değerlendirme yapıldıktan sonra sertifika verilmesi
2.14. Hâlihazırda koruyucu aile olan ve mücbir bir sebeple ekonomik şartların kötüleştiği durumlarda ailenin mevcut şartları sağlayamaması ve bu sebeple çocuğun bakım kalitesinin düşmesi	2.14. Ekonomik durumu yeniden değerlendirilen koruyucu ailenin aldığı ödemelerin komisyonca belirlenecek oranda artırılarak ödenmesi
2.15. Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modellerinin çeşitlendirilmesine bağlı olarak meslek elemanlarının mesleki bilgi ve becerilerinin artırılmasının gerekmesi	2.15. Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modelleri kesinleştikten sonra hazırlanacak eğitim modülleri konusunda meslek elemanlarına yönelik eğitici eğitimi programlarının hazırlanması ve uygulanması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

2.16. Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modelinden hizmet alan ve almaya devam eden 18 yaşını doldurmuş bireylerin, erişkin sağlık kurulu raporu alması gerekliliği doğrultusunda yenilenen rapora özel gereksinim engel durumunun ortadan kalkması ya da azalmasının, uzmanlaşmış koruyucu ailelerin aldığı ödeneğin azalmasına veya sonlanabilmesine sebep olması	2.16.1. Uzmanlaşmış koruyucu aile olan ve olmak isteyen ailelerin bu değişim konusunda yazılı olarak bilgilendirilmesi ve ücretlerin modele göre değişebileceği bilgisinin aktarılması 2.16.2. Çocuğun özel gereksinimine ilişkin sağlık raporunun değişmesi durumunda kademeli bir şekilde ödeneklerin azalması ve gerekirse sonlanması
2.17. Suça sürüklenen çocukların, suç mağduru çocukların, madde kullanım veya maddeye maruz kalma öyküsü olan çocukların özellikle geçici koruyucu aile yanına yerleştirilmesinde ve hizmetin sürdürülmesinde ciddi sorunlar yaşanması	2.17.1. Suça sürüklenen çocukların, suç mağduru çocukların, madde kullanım veya maddeye maruz kalma öyküsü olan çocukların uzmanlaşmış koruyucu aile yanına yerleştirilmeden önce ANKA Çocuk Destek Programı ve benzeri psikososyal destek programlarını almış olmalarının sağlanması 2.17.2. Suça sürüklenen çocukların, suç mağduru çocukların, madde kullanım veya maddeye maruz kalma öyküsü olan çocuklara bakım verecek koruyucu ailelere Koruyucu Aile Yönetmeliği'nin 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen miktarların %300'e kadar artırılarak uygulanmasına yönelik düzenleme yapılması
2.18. Çocuk bakım kuruluşlarında ve çocuklarla ilgili Bakanlığın çalışmalarına gönüllü olarak katkı sağlayan aile ve kişiler için koruyucu aile modelleri için de teşvik edici çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulması	2.18.1. Akraba veya yakın çevre koruyucu aile modeli için gönüllü aile statüsü tanımlanarak koruyucu aile olmaları yönünde teşvik edilmesi 2.18.2. Gönüllü aile statüsü almış aile ve kişilerin koruyucu aile olmak istemesi halinde süreli koruyucu aile modelindeki başvuru ve değerlendirme süreçlerinin uygulanması ve şartlarının aranması

3. OTURUM: KURUMLAR ARASI KOORDİNASYON VE İŞ BİRLİĞİ

Kurumlar arası koordinasyon ve iş birliği oturumunda; korunma ihtiyacı olan çocukların, korunmasını gerektiren süre içinde, aile ortamında, devletin destek ve gözetiminde korunma ve barınmalarının sağlandığı bir modelin daha kolay ve sürdürülebilir olması bakımından paydaş kurumlara düşen rollerin neler olacağı, standardize bir yolun nasıl izlenebileceği hususları ele alınmıştır.

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

Tablo-3: Kurumlar Arası Koordinasyon ve İş Birliği Oturumu Tespit ve Öneriler

TESPİTLER	ÖNERİLER
3.1. Koruyucu aile hizmetinde her bir aile bireyinden ilk başvuru anı ve periyodik olarak iki yılda bir alınan sağlık raporlarının, ailelere önemli bir mali yük getirmesi	3.1. Sistemin teşvik edilebilmesi için sağlık raporlarının ücretsiz olması veya indirim sağlanması hususunda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Sosyal Güvenlik Kurumu) yetkililerince bir araya gelinerek çözüm mekanizması oluşturulması ve mevcut koruyucu ailelerin her iki yılda bir yenilemeleri gereken sağlık raporlarını Aile Sağlığı Merkezlerinden temin edebilmeleri, gerekli görülmesi halinde Devlet ya da üniversite hastanelerinden değerlendirme talep edilmesi
3.2. Koruyucu aile olmak üzere başvuran kişilere, aileyi tanımak ve kişilik özelliklerini değerlendirmek için kapsamlı testler uygulanmaması, kişiler tarafından doldurulurken bir denetim ve gözetim mekanizmasının bulunmaması (örn. kişinin tek başına doldurması gerektiği halde yakınlarıyla birlikte doldurması); her bireyin bilişsel düzeyine uygun olmaması, uzun ve yorucu olması (566 soruluk-MMPI) ve iki yıllık periyodik değerlendirmede söz konusu testlerin tekrar uygulanması ve sağlık raporunun alınmasının kolaylaştırılmasına ihtiyaç duyulması	3.2.1. İki yılda bir periyodik olarak aile bireylerinden alınan sağlık raporları için psikiyatri bölümü muayene raporu harici diğer bölümlerde yapılan sağlık muayenelerinin aile hekimliklerinde yapılması ve sosyal inceleme raporu göz önünde bulundurularak “psikiyatri muayene raporu, aile hekimi muayene raporu, sosyal inceleme raporu” olmak üzere üç başlıkta iki yılda bir yenilenmesi 3.2.2. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, üniversiteler ve ilgili kurumlar iş birliğinde cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi demografik özellikler göz önünde bulundurularak farklı ölçme araçlarının değerlendirmeye alınması
3.3. Koruyucu aile hizmetine başvuran kişilerin adli sicil belgesi ile hakkında yürütülen soruşturma ve kovuşturma süreçlerine dair bilgilere erişilememesi	3.3. Koruyucu Aile Yönetmeliği kapsamındaki suçlara ilişkin adli sicil kaydına yansımamış soruşturma ve kovuşturma aşamasındaki bilgi ve belgelere erişilebilmesi için Adalet Bakanlığı ile çalışılması ve süreç hakkında Bakanlığımıza bilgi verilmesinin sağlanması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

3.4. Koruyucu aile sistemine dahil olan ve sonradan bulaşıcı hastalık sahibi olan bireylerin bakım altındaki çocuğun sağlığının korunması amacıyla iki yılda bir alınan sağlık raporları ile tespit edilmesinin sağlanması ve koruyucu ailelerin bulaşıcı hastalık taşıması durumunda bilgi verilmesinin sağlanması	3.4.1. Koruyucu aile başvuru sürecinde alınan onam formunda “kamu kurum ve kuruluşlarından istenecek bilgi ve belgelere” yönelik düzenleme yapılması, bulaşıcı hastalık tanısı aldığı zaman bireylere şahsi bildirim zorunluluğunun yüklenmesi 3.4.2. Toplum sağlığını tehdit eden, bildirim zorunlu hastalıklar bakımından Sağlık Bakanlığı kayıtlarına düşen koruyucu aile olmuş vakaların Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile paylaşılmasına yönelik Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ve Adalet Bakanlığı ilgili birimleri ile çalışılması ve gerek görülmesi halinde ailelerden buna yönelik izin alınması
3.5. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu gereğince ücretsiz kontenjan hükmü olmasına rağmen kontenjanların koruyucu aileler tarafından kullanılamaması	3.5. ASHB ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında kontenjanların doluluk durumunun takip edilmesi ve kontenjanların etkin kullanılmasının sağlanması
3.6. Özel okullarda kırtasiye, giyim, yemek gibi ödemelerde sorunlar yaşanması	3.6. Koruyucu aile yanında kalan çocukların kırtasiye, giyim gibi malzeme alımına ya da yemek ücretlerine ilişkin bedeli ASHB tarafından karşılanan ödemelerin korunma ihtiyacı içerisinde olan çocuklar lehine gerçekleştirilmesine yönelik MEB ile iş birliği ve farkındalık çalışmasının yapılması
3.7. Devlet Parasız Yatılı Sınavı başvuru formunda koruma kararı olan çocuk seçeneğinin okul idaresince doldurulmaması sonucu hak kayıplarının yaşanması	3.7.1. Koruyucu aile yanında kalan çocuklara yönelik Devlet Parasız Yatılı Sınav başvuru formunda “koruma kararı olduğu” bölümünün MEB idarecileri tarafından doldurulması hususunda MEB ve ASHB arasında etkin iş birliğinin sürdürülerek hak kaybına sebebiyet verilmesinin önüne geçilmesi 3.7.2. “İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Bursluluk Sınavı Başvuru ve Uygulama Kılavuzu”nda özel hak sahipleri olarak korunma ve bakım kararlı çocukların düzenlenmesi hususu göz önünde bulundurularak koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukların da bir sonraki eğitim öğretim yılında yer alacak kılavuzda ayrıca belirtilmesi

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

3.8. Koruyucu ailelere yaş gruplarına göre bakım ve uyum izin hakkı verilmesinin sağlanması

3.8.1. 0-3 yaş grubu çocuğun koruyucu ailesine yönelik 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında sağlanan hakların verilmesi için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 4857 sayılı İş Kanunu'nda gerekli düzenlemelerin yapılmasına yönelik Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile çalışmaların yürütülmesi

3.8.2. 3 yaş üstü çocuğun koruyucu ailesine yönelik uyum süreci kapsamında ücretli-ücretsiz izin kullanmalarına yönelik düzenlemeler yapılması hususunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile çalışmaların yürütülmesi

3.8.3. Yarı zamanlı çalışma mevzuatında koruyucu aile müessesesine yönelik düzenlemeler yapılması hususunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile çalışmaların yürütülmesi

3.9. Ailenin, çocuğun veli-okul bilgi sistemi, okul kayıt bilgisine erişim sorununun bulunması

3.9.1. Koruyucu ailelerin, çocukların ders notu, devamsızlık, ödev takipleri vb. hususların yer aldığı e-okul veli bilgilendirme sistemine erişebilmeleri (Örneğin koruyucu ailelerin ve ASHB personelinin ikinci kullanıcı olarak tanımlanması) yönünde MEB Bilgi İşlem Genel Müdürlüğü ile çalışmaların yürütülmesi

3.9.2. Mahkeme kararıyla çocuğun biyolojik ailesiyle veya ailesi hakkında "kişisel ilişki sınırlaması kararı" bulunması durumunda, biyolojik ailelerin çocuğun okuluyla ilgili iş ve işlemlerine e-Devlet üzerinden kısıtlama getirilmesine ilişkin MEB'e bağlı ilgili Genel Müdürlükler ile görüşülerek mevzuat çalışmalarının yapılması

3.9.3. Koruyucu ailenin ikametne yakın okul kaydının yapılabilmesi için çocuğun okul kayıt bilgisinin ASHB personeli tarafından görülebilmesi ve güncellenebilmesi hususunda ASHB Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü ile MEB'e bağlı ilgili Genel Müdürlükler tarafından, konu hakkındaki mevcut protokolün güncellenmesine ilişkin çalışmalar yapılması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

3.10. Kurum personelinin ve koruyucu ailenin çocuğun geçmiş tanı ve tedavilerine ilişkin bilgi sahibi olabilmesi amacıyla sağlık bilgilerine erişimi sorununun bulunması	3.10. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı personelinin çocuğun sağlığına ilişkin geçmiş bilgileri görebilmesi, Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS)'den belirli sağlık işlemlerine yönelik randevu alma hakkına sahip olması, mahkeme kararıyla «kişisel ilişki sınırlaması» alınan çocukların biyolojik ailelerinin sağlıkla ilgili bazı iş ve işlemlere e-devlet uygulaması üzerinden erişiminin kısıtlanması hususlarına yönelik Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile mevzuat çalışmalarının yapılması (Örneğin koruyucu ailelerin ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı personelinin ikinci kullanıcı olarak tanımlanması)
3.11. Özel gereksinimli ve riskli davranışlara sahip çocukların, uygun koruyucu ailelerin yanına yerleştirilmesinin teşvik edilmesinin sağlanması	3.11. Koruyucu ailelere yönelik özellikli (suça sürüklenmiş, özel gereksinimli, büyük yaş grubu, birden fazla çocuğa koruyucu aile olmak vb.) durumlarda paydaş kurumlar (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı [Çalışma Genel Müdürlüğü, Türkiye İş Kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumu], Hazine ve Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, ASHB) iş birliğinde bir istihdam modeli oluşturulması ve mali olarak da hizmetin teşvik edilmesine yönelik «fiili hizmet zammı» gibi seçeneklerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile koordineli yürütülmesi
3.12. Koruyucu aile hizmeti alanında çalışan personelin koruyucu aile hizmetine yönelik hukuki bilgisinin artırılmasının sağlanması	3.12. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı personeline, barolar ve üniversiteler tarafından vasilik, miras hukuku, medeni hukuk vb. hukuki bilgilere ilişkin eğitim verilebilmesi için iş birliği geliştirilmesi ve bu yönde eğitim modüllerinin oluşturulması
3.13. Vasilik yapan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı personeline ödeme yapılması konusunda zorluklar yaşanması	3.13. Vasi olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı personeline yönelik ödeme yapılması hususunda Adalet Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı ile iş birliği yapılması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

3.14. Koruyucu ailelerin, çocukla ilgili eğitim, sağlık, yurtdışı seyahati gibi işlemleri yürütmesinde sorunlar yaşaması

3.14. Koruyucu ailelere kısmi vesayet veya vasilik verilmesi hususunda Adalet Bakanlığı ile diğer ülkelerin modellerinin incelenmesi ve buna yönelik olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile birlikte özellikle koruyucu ailelere yönelik sınırlı temsil yetkisi verilmesini de kapsayacak şekilde mevzuat çalışması yapılması

3.15. Yabancı uyruklu ve vatansız çocukların koruyucu aile hizmeti süreçlerine yönelik sorunlar (ikamet izni, aile hekimliğinde muayene olamama, anlaşmalı eczanelerden ilaç temini vb.) yaşanması

3.15.1. Koruyucu aile yanında kalan yabancı uyruklu çocukların, insani ikamet izni alabilmesine yönelik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Göç İdaresi Başkanlığı'nın iş birliğine yönelik çalışmalar yapılması

3.15.2. Belirli bir süre koruyucu aile yanında kalmış vatansız çocukların uzun dönemli ikamet veya vatansızlık durumlarının çözümüne yönelik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü olmak üzere kurumlar arası iş birliğinin sağlanması

3.15.3. Yabancı uyruklu çocukların koruyucu ailelerinin yararlanabileceği anlaşmalı eczanelerin yaygınlaştırılması, eczane listelerinin Sosyal Güvenlik Kurumundan (Ertuğrul Gazi Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezi) temin edilmesi ve listelerin aileler ile paylaşılması

3.15.4. Koruyucu aile yanında kalan yabancı uyruklu çocukların kamu hizmetlerine erişimine ilişkin koruyucu ailenin sahip olduğu imkânlardan yararlanabilmesine yönelik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından ilgili kurumlarla görüşmeler yapılarak

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

3.16. Koruyucu aile hizmeti hakkında bilgilendirici faaliyetlerin ve iş birliğinin artırılmasına ihtiyaç duyulması

3.16.1. Üniversitelerin bilimsel araştırma, makale, tez, mezuniyet projesi gibi çalışmalarında koruyucu aile hizmetine yönelik ihtiyaç duyulan konu başlıklarının çalışılması hususunda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından iş birliği yapılması

3.16.2. Üniversitelerin ilgili bölümleri (çocuk gelişimi, halk sağlığı, hemşirelik, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet, sosyoloji, tıp fakültesi vb.) tarafından koruyucu aile hizmeti eğitimlerine yönelik Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ile iş birliği ve eşleştirmelerin sağlanması, üniversitelerde koordinasyon kurullarının kurulması, saha uygulamalarına yönelik çalışma protokollerinin geliştirilmesi

3.16.3. Üniversitelerin ilgili bölümlerinde yüksek lisans ve doktora programlarına kayıtlı öğrencilerin koruyucu aile hizmetine yönelik saha uygulaması, eğitim, bilgilendirme, danışmanlık (bireysel, grup ve aile danışmanlığı) gibi uygulamalara yönlendirilmesi

3.16.4. YÖK programları bünyesinde lisans ve lisansüstü programlarının ilgili ders müfredatına koruyucu aile hizmeti konusunun eklenerek farkındalık kazandırılması

3.16.5. Üniversiteler bünyesindeki Aile Danışmanlığı Merkezi, Çocuk Koruma Merkezi, Aile ve Gençlik Merkezi, Sosyal Hizmet Uygulamaları Merkezleri gibi birimlere koruyucu aile hizmetine yönelik konu, panel, eğitim, etkinlik ve faaliyetlerin eklenmesi hususunda YÖK tarafından rektörlüklere teşvik edici bilgilendirmelerin yapılması

3.16.6. Akademisyenler tarafından yürütülen ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından onaylanmış müdahale temelli koruyucu ailelik projelerinin akademisyenlerin doçentlik, atama, görevde yükselme kriterlerine eklenmesi hususunda YÖK ile iş birliği yapılması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

3.17. Koruyucu ailelere verilen eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin niteliğinin artırılması için kurumlar arası iş birliğine (ör. koruyucu aile ve çocuk uyumu, ergenlik dönemi gelişimi, bağımlılık, duygu yönetimi gibi konularda eğitimler, bireysel-grup danışmanlık hizmetleri vb.) ihtiyaç duyulması	3.17. Milli Eğitim Bakanlığı okul rehberlik servisi birimlerinin koruyucu aile ve çocuğa yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinde daha aktif rol almasının sağlanması
3.18. Koruyucu aile hizmetinden yararlanan çocukların psikososyal yönden desteklenmesine, etiketlenmesine ve akran zorbalığının önlenmesine yönelik çalışmaların düzenli yapılamaması	3.18. Koruyucu aile yanında kalan çocukların okul süresince okul rehberlik servisleri tarafından tespit edilen riskli davranışların, sosyal problemlerin ve diğer sorunların ilgili birimler tarafından (okul idaresi, rehberlik ve araştırma merkezi vb.) ivedilikle Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine bildirilmesine yönelik mevzuatın güncellenmesi
3.19. Kredi ve Yurtlar Kurumunda (KYK) kalan gençlerin avantajlı indirimlerde mahremiyet hakkının önceliklendirilmediği durumlarla karşılaşılması	3.19. Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli öğrencilerin (koruyucu aile yanında kalan çocuklar dahil) beslenme yardımına yönelik avantaj (indirim) kullanımında mahremiyeti koruyacak dijital platform çalışmasının yapılması
3.20. Koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocuklara yönelik bilimsel ve teknolojik eğitim fırsatlarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulması	3.20. Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve TÜBİTAK ile bilim merkezleri, gençlik kampları, bilim söyleşileri gibi olanak ve etkinliklerden koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocukların yararlandırılmasına yönelik iş birliklerinin yapılması

4. OTURUM: ÇOCUK VE AİLELERE SUNULAN DESTEK MEKANİZMALARI

Çocuk ve ailelere sunulan destek mekanizmaları oturumunda; çocukların, koruyucu ve biyolojik ailelerin süreç içerisinde karşılaştığı güçlükler ve ihtiyaç duydukları mekanizmalar değerlendirilmiştir.

Tablo-4: Çocuk ve Ailelere Sunulan Destek Mekanizmaları Oturumu Tespit ve Önerileri

TESPİTLER	ÖNERİLER
4.1. Koruyucu aile hizmeti özelinde politika geliştirme sürecinde kullanılacak araştırmaların yeterli olmaması	4.1. Koruyucu aile hizmeti özelinde, ASHB tarafından koordine edilen, temsiliyet gücü yüksek, parametreleri güncel şartlara göre belirlenmiş araştırmaların gerçekleştirilmesi

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

4.2. Çocuklar hakkında acil koruma veya bakım ve korunma tedbiri kararı verildiği andan itibaren etkin kullanılan detaylı ve periyodik bir gelişimsel izleme sisteminin bulunmaması	4.2.1. Her bir gelişim dönemi ve alanına yönelik teferruatlı gelişimsel izleme ve ölçme araçları ile değerlendirme-profil analiz yönergelerinin hazırlanması 4.2.2. Her bir gelişim dönemi ve alanı ile ilgili gelişimsel destek programlarının hazırlanması
4.3. Koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocukların bazılarının geçmiş ve güncel yaşam deneyimlerine bağlı olarak yapılandırılmış ve profesyonel psikolojik desteğe ihtiyaç duyması	4.3. Koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocuklara yönelik yapılandırılmış psikolojik destek hizmetlerinin gerçekleştirilmesi
4.4. Koruyucu aile yanındaki çocukların hakları hakkında nitelikli bilgilendirme çalışmalarının yapılması	4.4. Çocuklara yardım alabilme/isteyebilme, haklarının farkında olma ve sosyal destek mekanizmalarını kullanabilme becerilerinin kazandırılması
4.5. Çocukların özellikle okul öncesi dönemde-koruyucu aile hizmetine yönelik bilgilerinin ve farkındalıklarının-hazır bulunuşluklarının farklı seviyelerde olması	4.5. Çocukların koruyucu aile hizmeti öncesi, sırası ve sonrası olmak üzere adaptasyon becerilerinin desteklenmesi ve güçlendirilmesi
4.6. Çocukların koruyucu aile yanında kaldıkları süre zarfındaki gelişimlerini izlemek amacıyla oluşturulmuş somut göstergeler barındıran kontrol listelerinin kısıtlı olması ve/veya etkin kullanılamaması	4.6. Her bir gelişim dönemi ve alanı bazında gelişimin yönü, potansiyel gücü ve kalitesi hakkında bilgi veren, risk puanının hesaplanmasına olanak tanıyan bir yapıda dijital kontrol listelerinin geliştirilmesi
4.7. Koruyucu ailelerin, çocukların kuruluşa ya da biyolojik aile yanına dönüşü için hazır olmaması, çocuktan ayrılma sonrasında duygusal olarak çöküş yaşanabilmesi	4.7. Kurumsal çerçevede koruyucu ailelerin psikolojik iyi oluş halinin hizmetin her aşamasında desteklenmesi
4.8. Koruyucu ailelerin çocukların gelişim özellikleri ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olmalarının gerekmesi	4.8. Her bir gelişim dönemi ve gelişim alanı kapsamında koruyucu ailelere belirli aralıklarla bilgilendirici rehberlik hizmetlerinin standartlaştırılması
4.9. Koruyucu ailelerin birbirleri ile iş birliği mekanizmalarının işler olmaması	4.9. Rehber koruyucu aile sisteminin aktif hale getirilmesi (ihtiyaç halinde STK'larla iş birliğine gidilmesi), uygulama yönergelerinin hazırlanması, izleme-değerlendirme sisteminin geliştirilmesi
4.10. Koruyucu ailelerin çocuklarıyla yaşadığı iletişim sorunların çözümünde güçlük yaşanması	4.10. Var olan destek/eğitim modüllerinin gözden geçirilmesi, güncel ihtiyaçların belirlenmesi, ihtiyaca özgü yeni modüllerin hazırlanması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

4.11. Koruyucu ailelerin çocukların başlayacakları/ devam ettikleri kurslara yönelik rehberliğe ihtiyaç duyması	4.11. Çocukların ilgi, yetenek ve değerleri ile ilgili bireyi tanıma tekniklerinden yararlanmaları ve analizlere göre yönlendirmelerde bulunabilmeleri için ailelere rehberlik hizmeti verilmesi
4.12. Koruyucu ailelerin sisteme adapte olmakta güçlük çekmesi ve/veya hayal ettikleri ile karşılaştıkları arasındaki farklılıklar nedeniyle sürecin hem çocuk hem de koruyucu aileler için karmaşık hale gelmesi	4.12. Var olan eğitim modüllerinin gözden geçirilmesi, içerik ihtiyaçlarının güncellenmesi, ihtiyaç analizi doğrultusunda ek bilgilerin dahil edilmesi, eğitim yöntemlerinin çeşitlendirilmesi (yüz yüze, çevrimiçi, bireysel, grup)
4.13. Koruyucu aile yanında kalan çocukların oryantasyon süreçlerinin karmaşık olması	4.13. Koruyucu aile tarafından çocuğa yönelik sunulan hizmetlerin kalite standartlarının belirlenmesi ve takip edilmesi
4.14. Çocuğun, biyolojik ailesine döndükten sonra koruyucu aile ile görüşmemesi	4.14. Koruyucu ailelerin “iletişimi ve ilişkiyi sürdürme hakkının” değerlendirilmesi ve uygun görülmesi halinde ilgili mevzuata eklenmesi
4.15. Koruyucu aile ödeme tutarlarının düşük bulunması	4.15. Koruyucu aile ödeme tutarlarının çocukların ihtiyaçları gözetilerek iyileştirilmesi
4.16. Biyolojik ailelerin dönüş sürecine adaptasyonu ve çocuğun süreçte örselenmesinin önlenmesinin gerekliliği	4.16. Biyolojik aileye dönüşü nedeniyle koruyucu aile hizmetinin sonlandırılması planlanan çocukların biyolojik ailelerine yönelik “Biyolojik Aileye Dönüş Eğitim Programı” oluşturulması
4.17. Koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocukların duyduğu yönlendirme, rehberlik ve danışmanlık ihtiyacına yönelik koruyucu ailelere süreç öncesi ve sonrası için geliştirilmiş 11 modüllük programın günün ihtiyaçlarına göre geliştirilmesine ihtiyaç duyulması	4.17. Çocuklara yönelik yapılandırılmış müdahale ve destek programlarının geliştirilmesi, güncel ihtiyaçların tespiti sonrası yöntemsel yeniliklerin de gündeme alındığı bir gözden geçirme ve/veya yeni yazım sürecinin başlatılması (Öneri program ismi: KORA- GEP Koruyucu Aile Güçlendirme Programı)

5. OTURUM: DİJİTALLEŞME VE YENİ MEDYA

Dijitalleşme ve yeni medya oturumunda; teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak gündeme gelen dijitalleşmenin koruyucu ailelerin, koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocukların, koruyucu aile sisteminde çalışanların etkilenmesine olumlu ve olumsuz açılardan nasıl etki ettiği tartışılmıştır. Kamudaki dijital dönüşümün bir parçası olarak koruyucu aile hizmetinde de değişimlerin olması gerekliliğinden yola çıkılarak yeni medyada koruyucu aileliğin temsili ve temsiliyetine dair duyulan ihtiyaçlar ele alınmıştır.

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

Tablo-5: Dijitalleşme ve Yeni Medya Oturumu Tespit ve Önerileri

TESPİTLER	ÖNERİLER
5.1. Çocukların koruyucu aileyi ilgilendiren ve koruyucu aileye sorumluluk yükleyen kişisel verilerine dijital ortamda erişilebilmesinde sorunların yaşanması	5.1.1. Koruyucu ailelerin, koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocukların e-nabız, e-okul gibi dijital ortamda bulunan bilgilerine erişiminin sağlanması 5.1.2. Kişisel ilişkinin sınırlanması kararının bulunması ya da çocuğun üstün yararı gereği gerekli olan hallerde biyolojik ailelerin bu bilgilere erişimin kısıtlanması
5.2. Koruyucu ailelik alanında iletişim için dijital platformların kullanılmasına ihtiyaç duyulması	5.2. Koruyucu aileler, çocuklar ve ihtiyaç duyulması halinde biyolojik aileler ile koruyucu aile alanında çalışan profesyonellerin mobil uygulama gibi araçlar aracılığıyla yazılı, işitsel ve/veya görsel olarak iletişim kurabilmelerini sağlayabilecekleri bir uygulamanın (aplikasyonun) geliştirilmesi
5.3. Koruyucu aile hizmetinin dijitalleştirilmesine ihtiyaç duyulması	5.3. Koruyucu ailelerin hizmet sürecinde, koruyucu aile birimine iletmesi gereken dokümanları dijital ortamda koruyucu aile birimlerine iletebilmesini ve izin gibi süreçlerle ilgili başvuruların dijital ortamlarda yapılabilmesinin olanaklı hale getirilmesi
5.4. Koruyucu aile hizmetinde eğitim hizmetlerinin dijitalleşmesine ihtiyaç duyulması	5.4.1. Koruyucu ailelere yönelik eğitim hizmetlerinin dijital ortama taşınması, bu süreçte erişilebilirliğin ön planda tutulması 5.4.2. Koruyucu aile hizmeti alanında çalışan profesyonellere yönelik eğitim ve süpervizyonun, dijital ortamlarda da yapılmasının sağlanması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

5.5. Koruyucu aile hizmeti alanında yapay zekâ destekli çözümler geliştirilmesine ihtiyaç duyulması	5.5.1. Koruyucu aile adaylarına yönelik bilgilendirme süreçlerinde yapay zekâ çözümlerinin kullanılmasının sağlanması 5.5.2. Yapay zekâ araçlarının, çocukların, koruyucu ailelerin ve biyolojik ailelerin değerlendirilmesinde kullanılması 5.5.3. Koruyucu aile alanında çalışan profesyonellerin kanıta dayalı, iyi uygulama odaklı değerlendirme yapabilmeleri için uygulamaları kullanabilme becerilerinin artırılması
5.6. Koruyucu aile hizmeti alanında dijital okuryazarlık ve yeni medya okuryazarlığı becerilerinin artırılmasına ihtiyaç duyulması	5.6. Koruyucu aileler, koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocuklar ve koruyucu aile hizmeti alanında çalışan profesyonellerin dijital okuryazarlık ve yeni medya okuryazarlık becerilerinin artırılması
5.7. Yeni medyada koruyucu aile hizmetinin yeterli temsiliyetinin bulunmaması	5.7. Yeni medya alanında koruyucu aile temsiliyetinin artırılmasına yönelik farkındalık ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması
5.8. Çocuk koruma alanında dijitalleşme ve yeni medya alanına dair standartların ve etik ilkelerin belirlenmesine ihtiyaç duyulması	5.8. Çocuk koruma alanında dijitalleşme ve yeni medya alanına dair standartların ve etik ilkelerin Bilgi Teknolojileri Kurumu (BTK), Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı iş birliğiyle belirlenmesi
5.9. Koruyucu aileler, koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocuklar ve koruyucu aile alanında çalışan profesyonellerin teknolojik araçlara ve dijital platformlara erişebilmesinde güçlükler yaşanması	5.9.1. Koruyucu aileler, koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocuklar ve koruyucu aile hizmeti alanında çalışan profesyonellerin dijital sağlamlığını artırmak için teknolojik araçların ve platformların daha etkin kullanılmasının sağlanması 5.9.2. Koruyucu aile hizmeti alanında çalışan personelin teknolojik araçlar ve platformlar konusunda teknik açıdan desteklenmesi

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

6. OTURUM: KORUYUCU AİLE HİZMETİNİN HUKUKİ BOYUTU

Koruyucu aile hizmetinin hukuki boyutu oturumunda; Türk Hukukunda koruyucu aileliğin yeri ve bu hizmetin hukuki boyutuna ilişkin mevcut durum ortaya konulmuştur. Uygulamada karşılaşılan sorunlar, yürürlükteki mevzuatın çocuğun yararı esas alınarak çözülmesine dair öneriler çerçevesinde ele alınmıştır.

Tablo-6: Koruyucu Aile Hizmetinin Hukuki Boyutu Oturumu Tespit ve Önerileri

TESPİTLER	ÖNERİLER
6.1. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'ndaki aile yanına yerleştirme ile 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nda koruyucu aile yanına yerleştirmenin farklı müesseseler gibi ele alınmasının düzeltilmesi	6.1. Koruyucu Aile Yönetmeliği'nde hizmetin dayanağı olarak 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda "Çocukların yerleştirilmesi" başlıklı 347 nci maddesinin, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun "Koruyucu ve destekleyici tedbirler" başlıklı 5. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde yer alan bakım tedbirinin, "Acil korunma kararı alınması" başlıklı 9 uncu maddesinin, "Bakım ve barınma kararlarının yerine getirilmesi" başlıklı 10 uncu maddesinin, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun "Korunma kararı" başlıklı 22 nci maddesinin ve "Koruyucu aile" başlıklı 23 üncü maddesinin aynı müesseseye ilişkin olduğunun kabul edilerek tümünün yasal dayanak olarak gösterilmesi
6.2. Çocuğun koruyucu aile yanına yerleştirilmesinde hakları ve sorumluluklarının çerçevesinin düzenlenmemesi nedeniyle; çocuğa hakları, sorumlulukları, şikâyet ve ihbar mekanizmaları bildirilmesi noktasında eksikliklerin yaşanması	6.2.1. Koruyucu aile mevzuatına çocuğun hakları ve sorumlulukları ile çocuğun katılım hakkının sağlandığını/ korunduğunu gösteren bir düzenlemenin eklenmesi 6.2.2. Koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuğa yaş ve gelişimine uygun olarak hakları ve sorumlulukları konusunda bilgilendirme yapılması 6.2.3. Koruyucu aile hizmetinde ilk başvuru mekanizmaları hakkında bilgi/broşür sunulması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

6.3. 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu Ek Madde 9 ile; kuruma velayet/vesayet kapsamında yer alan bazı yetkilerin kullanılması olanağı getirmekte olup ilgili hükmün koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukları lafzen (ifade bakımından) kapsamaması, ayrıca hükmün uygulanmasına ilişkin yönetmelik bulunmaması	6.3. 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu Ek Madde 9'un koruyucu aile yanına yerleştirmeleri de kapsayacak şekilde genişletilmesi ve ilgili Yönetmeliğin de buna uygun şekilde düzenlenerek kapsamının detaylandırılması
6.4. Koruyucu ailelerin, günlük bakımı ve eğitimiyle ilişkili işlerde yanlarına yerleştirilen çocuğu temsilinde yetki eksiklikleri bulunması	6.4. Çocukların koruyucu aileyi ilgilendiren ve sorumluluk yükleyen konularda ve günlük hayatta koruyucu aileye temsil yetkisinin sağlanması
6.5. Uygulamada koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuğun yararına uygun olan velayet/vesayet ilişkisi kapsamı konusunda sorunlar yaşanması; bu doğrultuda Türk hukukunda koruyucu aile, velayet sahibi biyolojik ana baba ve kurum yetkileri konusunda karşılaştırmalı hukuk çalışmalarında eksikliğin bulunması	6.5. Koruyucu aile ilişkisinde yer alan aktörlerin yetki ve sorumluluklarına ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği, Adalet Bakanlığı ve YÖK ile alt çalışma grubu oluşturulması ve karşılaştırmalı hukuk çalışmalarının yapılması
6.6. Mevzuatta evlat edinmeye ilişkin bazı lehe düzenlemelerin koruyucu aile bakımından öngörülmemesi	6.6.1. Evlat edinme düzenlemelerinin, konusuna ve duruma uygun olduğu ölçüde koruyucu aile lehine de genişletilmesi 6.6.2. Örneğin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Mazeret izni" başlıklı 104 üncü, "Hastalık ve refakat izni" başlıklı 105 inci, "Aylıksız izin" başlıklı 108 inci maddeleri ile 4857 sayılı İş Kanununun "Analık izni ve süt izni" başlıklı 74 üncü maddesi ve "Kısmî süreli ve tam süreli iş sözleşmesi" başlıklı 13 üncü maddesine kısmi süreli çalışmalara ilişkin hükümlerin koruyucu aile hizmetini de kapsayacak şekilde genişletilmesi

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

6.7. Buluntu ve uyruğu tespit edilemeyen çocukların koruyucu aile yanına yerleştirilmesinde sorunlar yaşanması	6.7. Buluntu ve uyruğu tespit edilemeyen çocukların koruyucu aile yanına yerleştirilmesinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik çocukların haklarının gözetilerek mevzuat değişikliği yapılması
6.8. Refakatsiz veya yabancı uyruklu çocukların koruyucu aile yanına yerleştirilmesi sürecinde sorunlarla karşılaşılması nedeniyle bu durumlar için uzman koruyucu aile modeline ihtiyaç duyulması	6.8. Refakatsiz veya yabancı uyruklu çocukların koruyucu aile yanına yerleştirilmesi sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin karşılaştırmalı hukuk çalışması yapılabilmesi amacıyla alt çalışma grubu oluşturulması
6.9. Suç tekrarının önlenmesi amacıyla; 7-12 yaş arasında bulunan ve suça sürüklenme şüphesiyle hakkında kolluğa başvurulmuş çocuklara ilişkin aile odaklı hizmetlerin önceliklendirilmemesi	6.9. Sıklıkla kolluğa şikâyet edilen çocuğun, devlet korumasına alınarak koruyucu aile yanına yerleştirilmesinin öncelikli olacağı bir sistemin oluşturulmasına yönelik koruyucu ve önleyici çalışmaların yürütülmesi
6.10. 12 yaş üzeri olup suça sürüklenen çocukların uzmanlaşmış/geçici süreli koruyucu aile yanına yerleştirilmesinden ziyade kuruluş bakımı hizmetinden yararlandırılması	6.10. 2 yaş üzeri olup suça sürüklenen çocukların uzmanlaşmış/geçici süreli koruyucu aile yanına yerleştirilmesine yönelik bir alt çalışma grubu oluşturularak karşılaştırmalı hukuk çalışması yapılması

7. OTURUM: KORUYUCU AİLE HİZMETİNİN TANITIMI VE FARKINDALIK ÇALIŞMALARI

Koruyucu aile hizmetinin tanıtımı ve farkındalık çalışmaları oturumunda; hedef kitlelere etkili bir şekilde ulaşılması, onlarla etkileşimde bulunulması ve amaçlanan davranışların benimsenmesine yönelik sistematik bir yaklaşımın geliştirilmesi için neler yapılması gerektiği hususları değerlendirilmiştir.

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

Tablo-7: Koruyucu Aile Hizmetinin Tanıtımı ve Farkındalık Çalışmaları Oturumu Tespit ve Önerileri

TESPİTLER	ÖNERİLER
7.1. Koruyucu aile hizmetinin genel anlamda toplumda yaygın ve doğru bilinirliğinin yeterli olmaması	7.1.1. Koruyucu aile hizmetine özel kavramların açıklanması için çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi 7.1.2. Medya imgelerinin düzenlenmesi ve olumlayıcı kavramların güçlendirilmesi 7.1.3. Ailelere yönelik uygulama planlarının ve hizmete ilişkin iş akışının adım adım hazırlanması 7.1.4. Yurt içi ve yurt dışı koruyucu aile örnekleri ile ilgili bir veri tabanı oluşturulması 7.1.5. Koruyucu aile olma fikrinin toplum tarafından kabul edilebilirlik düzeyi ve buna ilişkin eğilimler ile ilgili ön anketler, araştırmalar, saha çalışmaları gerçekleştirilmesi
7.2. Hem koruma altındaki çocukların hem de koruyucu ailelerin iyi olma hallerinin sürdürülebilir kılınamaması	7.2.1. Koruyucu aile birimlerinde; rehber koruyucu aileler ve uzmanlaşmış koruyucu aileler (kısa süreli hizmet alınabilecek) ile aileler ve çocuklar arasında iletişim ağını güçlendirebilecek bir mekanizma oluşturularak iletişim ağlarını geliştirebilmeleri ve sosyalleşmelerinin sağlanması 7.2.2. Koruyucu aile hizmet modelinden faydalandırılan çocuklara ve ailelere yönelik terapötik modelli yaklaşımın benimsenmesi 7.2.3. Koruyucu ailelerin nasıl koruyucu aile olma kararını aldıklarını aktardıkları ve koruyucu aile olunmasına yönelik motive edici içerikleri kapsayan tanıtım çalışmalarının yapılması
7.3. Bazı koruyucu ailelerin koruyucu aile hizmet modeli devam ederken, çocuklarla geliştirdikleri olumlu bağ doğrultusunda çocuğun durumu uygun olmasa dahi evlat edinme talebi içinde olabilmesi	7.3. Koruyucu ailelere hizmetin tam ve kapsamlı tanımının ve tanıtımının yapılması, hukuksal süreçle ilgili ailelerin doğru şekilde bilgilendirilmesine yönelik kısa eğitim içeriklerinin oluşturulması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

7.4. Koruyucu aile olma sürecinde hangi sorunların yaşanabileceği, bunlarla başa çıkma stratejilerinin nasıl geliştirilebileceği, çözüm yollarının neler olabileceğine ilişkin öngörüler ve deneyimlerin aktarıldığı kapsamlı bilgilendirme çalışmalarının bulunmaması	7.4.1. Koruyucu aileler ve aday koruyucu anne babalarla, aday koruyucu anne ve babalarla atölye çalışmalarının ve çalıştayların yapılması 7.4.2. Koruyucu ailelerin sürece hazırlanmasına yönelik iş akışlarını içeren dokümanların hazırlanması 7.4.3. Koruyucu aile hizmet modelinden faydalandırılan çocukların adaptasyon süreçlerinin sağlıklı yürümesini sağlayacak oyun temelli çalışmaların oluşturulması 7.4.4. Çocukların aktif bir şekilde içinde yer alabileceği güvenli ağların ve öğrenme ortamlarının oluşturulması
7.5. Ailelerin koruyucu aile olma kavramını içselleştirebilmeleri ve uygulamaya koyabilmeleri için yeterince örnek ve uygun rol modellerle karşılaşmaması, ana akım medyada ve sosyal medyada uygun rol modellerin bulunmaması	7.5.1. Ana akım medya ve dijital medya platformlarında “Koruyucu Aile” kavramının sıklıkla kullanılması ve tanıtılması 7.5.2. Ailelerin koruyucu aile fikrine alışabilmeleri ve bunu gerçek anlamda uygulamaya koyabilmeleri için örnek aile deneyimlerinin paylaşılması 7.5.3. Ailelerin koruyucu aile olmaya karar verme süreçleriyle ilgili deneyimlerinin toplanıp, öykülere dönüştürülerek geniş kitlelerle paylaşılması uygulamalarının yaygınlaştırılması 7.5.4. Koruyucu aile hizmet modelinin tanıtılması adına toplum tarafından kabul gören kişi ve/veya kişilerden oluşturulabilecek “Toplum Kalkınmasında Gönül Elçileri” seferberliğinin başlatılması 7.5.5. “Toplum Kalkınmasında Gönül Elçileri” grubunda yalnızca koruyucu anne ve babadan değil, farklı yaş, cinsiyetlerden ve akrabalık rollerinden oluşan geniş aile üyeleri ve koruyucu aile hizmet modellerini olumlayan rol modellerin topluma sunulması 7.5.6. Koruyucu aile olmak isteyen bireylere yönelik bir “Aday Koruyucu Aile Okulunun” medya üzerinden oluşturulması 7.5.7. Üniversiteler, STK’lar, çeşitli medya kuruluşları ve ASHB iş birliğinde, koruyucu aile hizmetini tanıtmak ve bu konudaki farkındalığı artırmak amacıyla; bilgilendirme etkinlikleri, kampanyalar, anlatı oluşturma ve/veya dijital platformlar kurulması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

7.6. Koruyucu aile hizmetinin tanıtımında paydaş kurum ve kuruluşlardan yeterince destek alınamaması	7.6. Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB), Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı (UAB), Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB), Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB), MEB, üniversiteler, muhtarlıklarla iş birliği içinde toplumun koruyucu aile olmaya teşvik edilmesi
7.7. Koruyucu aile olma noktasında ana akım medyada ve sosyal medyada olumsuz düşünce ve davranışların sergilenebilmesi	7.7.1. Koruyucu aileler ile hizmet modelinden faydalandırılan çocuklara yönelik olumsuz etiketleme ve dışlama gibi algıların oluşmaması için çalışmaların yapılması 7.7.2. İş birliği içinde olunan kurum ve kuruluşların yayınlarında ve dokümanlarında konu ile ilgili revizyonların gerçekleştirilmesi 7.7.3. Okul öncesi çağdan başlayarak aile odaklı hizmet modellerine ilişkin; MEB müfredatına koruyucu aile, evlat edinme, biyolojik aile gibi tanımların eklenmesi, ders kitaplarında, çocuk hikaye kitaplarında koruyucu aile hizmetinin anlatılması ve tanıtılması 7.7.4. İş birliği içinde olunan bütün kurum ve kuruluşlarda görev alan personelin koruyucu aile hizmetine ilişkin bilinçlendirilmesi faaliyetlerinin yürütülmesi
7.8. Koruyucu ailelerin sıklıkla danışmaya ve/veya ne yapılacağı, nasıl yapılacağı konusunda desteğe ihtiyaç duyduklarını belirtmesi	7.8.1. Koruyucu aile, aile ve çocuklara yönelik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yapılan çalışmaların sadece sosyal çalışma görevlileri ile yürütülmesi 7.8.2. Koruyucu aile hizmet modelinden faydalandırılan çocuklara yönelik sürekli psikososyal destek sağlayıcı medya platformlarının oluşturulması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

7.9. Koruyucu aile olmanın toplumsal kabulle de bağlantılı olduğu hususu göz önünde bulundurularak koruyucu aile hizmetini görselleştirecek, tanıtacak bireyler ve gerçek öykülerin medyada görünürlüğünün sağlanmasının gerekmesi	7.9.1. Toplumun koruyucu aile hizmet modelini benimsemesine ilişkin olumlayıcı ve teşvik edici çalışmaların yürütülmesi ve bu amaçla medyanın etkin bir biçimde kullanılması 7.9.2. Koruyucu aile olmak isteyen bireylere yol gösterici olması ve çevrim içi destek alınabilmesi adına “dijital/mobil uygulamalar” (aplikasyonlar) oluşturulması 7.9.3. Koruyucu aile hizmetinin dijital dünyada ve yeni medya aracılığıyla tanıtımında koruyucu anne, koruyucu baba, çekirdek aile ve geniş aile yapılanmalarının tanıtımına yönelik çalışmaların da yapılması 7.9.4. Koruyucu ailenin topluma bakış açısı ile toplumun koruyucu ailelere bakış açılarının iyileştirilmesi amacıyla çalışmalar yapılması, bu çalışmaların medya aracılığı ile görünürlüklerinin sağlanması 7.9.5. Koruyucu aile hizmetinin tanıtımı ve farkındalık çalışmalarında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca 7 gün 24 saat rehberlik sağlanabilecek ve erişilebilir bir Koruyucu Aile Destek Hattı’nın oluşturulması
7.10. Koruyucu aile hizmetinin görselleştirilmesi ve yaygın olarak görünürlüğünün sağlanması sürecinde oluşabilecek yanlış anlaşılmanın ve olumsuz örneklerin “filtrelenmesi”nin gerekli olması	7.10.1. Medya (dizi, film vs.) aracılığıyla çocuk bakım kuruluşlarının (çocuk evleri, çocuk evleri siteleri) , koruyucu aile ve evlat edindirme sürecinin doğru ve hassas bir şekilde aktarılmasına yönelik koruyucu ve önleyici çalışmaların yapılması 7.10.2. Olumsuz etkileri olabilecek öykülerin medyada yayınlanma aşamasına gelmeden uygun şekilde düzenlenebilmesine yönelik olarak yapımcılar tarafından Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı görüşünün alınması konusunda yasal düzenlemelerin yapılması

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

SONUÇ

Çocukların kendilerini önemli hissettiği, sevgi, saygı, kabul görme ve ait olma gibi önemli duyguları hissedebileceği bir aile ortamının; çocuğun yaşamının kritik evrelerinde psikolojik ve sosyolojik varlığını da sağlıklı tamamlamasına yardımcı olacağı bilinmektedir. Bu doğrultuda yürütölen koruyucu aile hizmeti; haklarında korunma ile bakım tedbir kararı verilen ve biyolojik aileleri yanında bakımları mümkün olmayan çocukların psikososyal ve bilişsel gelişimlerini sıcak bir aile ortamında sağlıklı bir şekilde sürdürmelerini sağlayan önemli bir hizmet modelidir. Türkiye’de korunma ihtiyacı içinde olan ve biyolojik ailesi yanında desteklenemeyen çocukların, kuruluş bakımından ziyade ailesi temelli bakım hizmeti olan ve devlet denetim ve gözetiminde yürütölen koruyucu aile hizmetinden faydalanması sağlanmakta ve bu hizmetin yaygınlaştırılarak geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Türkiye’de son yirmi yılda koruyucu aile sisteminde çok önemli gelişmeler yaşanmakla birlikte; koruyucu aile yanına yerleştirilecek çocukların tespit edilmesi, koruyucu ailelerin belirlenmesi, koruyucu ailelerin yanına yerleştirilen çocukların takip edilmesi, sürece ilişkin koordinasyon ve iş birliklerinin sağlanması, koruyucu aile hizmetinin toplumda bilinirliğinin artırılması, hizmetin profesyonelleşmesi ve standartlaşması gibi daha pek çok konuda güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi gereken sorunların tespit edilmesi ve sorunlara ilişkin çözüm üretilmesi amacıyla 15-17 Ocak 2024 tarihlerinde Ankara ilinde gerçekeştirilen “II. Koruyucu Aile Temelli Çocuk Koruma Sistemi Çalıştayını”nın çıktıları; hizmetin iyileştirilmesi için çok sektörlü stratejilerin geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

II. Koruyucu Aile Temelli Çocuk Koruma Sistemi Çalıştayını’nda yer alan oturumlarda alınan tavsiye kararlar doğrultusunda eylem planı oluşturularak paydaş kurum ve kuruluşların iş birliğinde çok sektörlü stratejiler ve multidisipliner yaklaşımlarla faaliyetlerin uygulamaya konulması sistemin güçlendirilmesi amacına hizmet edecektir.

Avrupa Birliği tarafından finanse
edilmektedir

Bu kapsamda çalıştayda aşağıda yer alan 12 başlık öne çıkmıştır.

1	Koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocuk sayısının artırılması ve hizmetin çok boyutlu yapısı doğrultusunda koruyucu aile koordinasyon merkezlerinin/şube müdürlüklerinin oluşturulması
2	Koruma altındaki çocukların farklılaşan ihtiyaçları ve gereksinimleri doğrultusunda geçici ve uzmanlaşmış koruyucu aile modellerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması
3	Koruyucu aile hizmeti hakkında bilgilendirici faaliyetlerin ve iş birliğinin artırılması amacıyla kurumlar arasında sürdürülebilir ve kalıcı mekanizmalarının oluşturulması
4	Koruyucu aile hizmetinden yararlanan çocukların gelişim dönemleri ve ihtiyaçlarına ilişkin yapılandırılmış destek programlarının ve izleme araçlarının güçlendirilmesi
5	Koruyucu ailelere ve biyolojik ailelere yönelik destek ve eğitim mekanizmalarının çeşitlendirilmesi, rehber koruyucu ailelik gibi destekleyici uygulamaların etkinliğinin artırılması
6	Koruyucu aile hizmeti alanında çalışan sosyal çalışma görevlilerinin bilgi ve becerilerinin artırılmasına yönelik eğitim ve süpervizyon yöntemlerinin güçlendirilmesi
7	Koruyucu aile eğitim modüllerinin güncellenmesi ve etki analizi için değerlendirme araçlarının geliştirilmesi ve eğitim yöntemlerinin çeşitlendirilmesi
8	Koruyucu aile hizmetine yönelik dijital platformlar ve mobil uygulamalar gibi araçların oluşturulması
9	Koruyucu aile mevzuatında ve uygulamasında çocuğun katılım hakkını güçlendiren düzenlemeler yapılması
10	Koruyucu aile olmak isteyen bireyleri de kapsayacak şekilde “Türkiye Koruyucu Aile Akademisi”nin oluşturulması
11	Koruyucu aile hizmetini tanıtmak ve bu konudaki farkındalığı artırmak amacıyla yeni medya platformları da dahil olmak üzere paydaş kurum ve kuruluşların katkı ve katılımlarıyla etkin bilgilendirme faaliyetleri, kampanyalar ve anlatılar oluşturulması
12	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı uhdesinde; koruyucu aile hizmetinin tanıtımı ve farkındalık çalışmalarında 7 gün 24 saat rehberlik sağlanabilecek ve erişilebilir bir Koruyucu Aile Destek Hattı’nın oluşturulması

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

unicef
her çocuk için